

Veiledning til gårdskompostering

Gårdskompost er til eget bruk. Den er egenprodusert eller produsert i samarbeid med andre landbruksforetak som inngår i et gårdssamarbeid.

Ansvarlig for gårdskompostering skal sørge for å begrense fare for spredning av farlige skadegjørere, uønsket smitte og avrenning av næringsstoffer gjennom en forsvarlig gjennomføring av komposteringsprosessen. Her er tips og veiledning til deg som komposterer på egen gård.

Opphavsmateriale

- Notere opplysninger om råvarer/opphavsmateriale (se Råvaredokument). Strengest krav til dokumentasjon av opphavsmateriale som ikke er fra egen gård eller gårdssamarbeid.
- Føre logg over temperatur i kompostrankene (Se Komposteringslogg).

Kompostplassen

- Kjørefast underlag, for eksempel grasmark eller gårdsvei inntil grasmark, som ikke gir lekkasje av næringsstoffer til vann og vassdrag
- 3-5% fall i rankeneslengderetning
- Mulighet for tilføring av vann
- Mulighet for tildekking

Tips til sammensetning av komposten

- 30-40 % strukturmateriale (høyt C/N), «Brunt materiale». Legg noe i bunn av rankene. Kvernet/vridd lauvtrevirke er best og helst i 4-5 cm diameter.
- Opp til 30–40 % friskt materiale/grønt (middels C/N), hvorav gjerne litt unge kvist (grønn)
- 10-30 % husdyrgjødsel eller lignende (lavt C/N)
- Gjerne 10 % god kompost, startkultur (hygienisert)
- Gjerne opp til 10 % leirholdig, steinfri jord (binder næring og ammoniakk)
- C/N = 30 som utgangspunkt i den samlede massen er ideelt
- Dersom du ikke har tilgang til husdyrgjødsel, er det en fordel å tilsette litt hagekalk/dolomittkalk. Det gir gode egenskaper til komposten.

Foto: Statsforvalteren i Oslo Viken

Komposteringen

- Rankene bør legges opp lagvis med tørt materiale i bunn med samme innhold fra ende til ende (lengderetning)
- Del opp store bestanddeler for å få raskere nedbryting og bedre kompostering
- Kompostranken må tilpasses utstyret som brukes for vending. Maksimum høyde på ranken er 2 meter og maksimum bredde på ranken er 4 meter
- Rankene vendes fortrinnsvis med rankevender, alternativt annen redskap. Hensikten er å få blandet materialet godt, få inn O₂ og ut CO₂
- Kompostranken vendes når alt materialet er lagt opp. Så vendes ranken igjen når temperaturen, målt 1/3-del ned fra toppen, midt i ranken er 55-60°C
- Temperaturen bør være over 55 °C i minimum 3 dager (hygienisering). Bruk komposteringslogg. Det er en fordel med tanke på sykdommer, snyltere osv. at du har temperatur på komposten over 55 °C i minimum 3 dager for plantehelsen din, det omfatter også egne grønnsaker og gårdsavfall.
- Finn noen målepunkter på rankene som du bruker hver gang. Mål hver dag den første tiden
- Komposten skal være fuktig men ikke våt, 55-60% fuktighet er bra. Om du tar en neve kompost så skal du kunne klemme ut et par dråper vann
- Om komposten er for tørr, er det mest effektivt å filføre vann under vending
- Rankene kan trenge dekking med pustende duk (kompostduk) til beskyttelse mot for mye nedbør eller uttørking
- Det er lurt å sjekke komposten med en spiretest til slutt

Framgangsmåte spiretest av kompost

- Ta to like store syltetøyglass eller lignende med lokk (f.eks. Norgesglass)
- Fyll opp syltetøyglassene til en 1/3 del med kompost
- Legg karsefrø oppå komposten og fukt godt
- Skru på lokk på det ene av syltetøyglassene. La de andre stå uten lokk.
- Sette begge flassene i vinduskarmen i sola og la spire.

Hvis det er misvekst i de to glassene, er det mye spirehemmende stoffer i komposten. Det vil si at komposten ikke er moden ennå.

Hvis det er misvekst bare i glasset med lokk på, er det mindre spirehemmende stoffer i komposten, men komposten er fortsatt ikke helt moden.

Dersom det er god vekst i begge glassene, er komposten moden og klar til bruk.

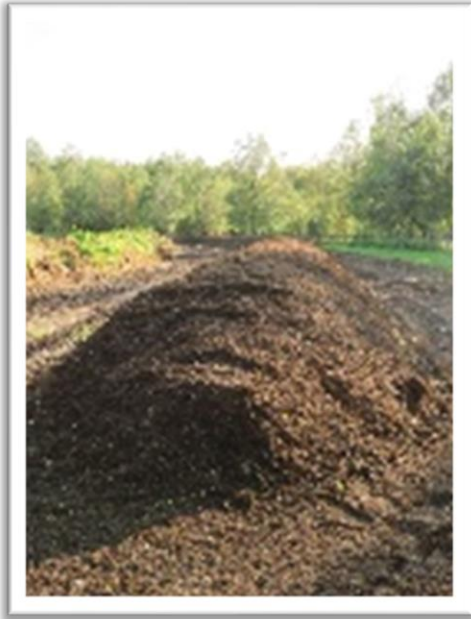

Foto: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Kompost inneholder næring, men næringsinnholdet er avhengig av hva du har tilsatt i komposten og det kan variere mye mellom årene.

Det er ikke næringstilførsel til plantene som er det primære målet for dette RMP tiltak, men å tilføre mer karbonrik næring til de jordlevende organismene. Det er gunstig for sopp og andre organismer som ikke foretrekker raskt fordøyelig næring. Kompostens komplekse organiske forbindelser understøtter en høy biodiversitet i større grad enn kunstgjødsel og næringsrik husdyrgjødsel.

Tiltaket gir også en god mulighet til å bruke halm- og andre rundballer som ikke blitt solgt eller ikke er egnet som dyrefôr, hestemøkk fra et nabostall etc.

Gjeldende regelverk er i hovedsak

[Forskrift om gjødselvarer mv av organisk opphav](#)

[Forskrift om animalske biprodukter \(ABP\)](#)

[Forskrift om floghavre](#)

[Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere](#)